

# SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan **zvečer**, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemam za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina znaša.  
 Za oznanila plačuje se od četristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr. če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.  
 Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je v Ljubljani v Franu Kommanu hiši „Gledališka stolba“. Upravnštva naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

## Vabilo na naročbo.

Slavno p. n. občinstvo uljudno vabimo na novo naročbo, stare gospode naročnike pa, katerim je potekla koncem meseca naročnina, prosimo, da jo o pravem času ponové, da pošiljanje ne preneha.

**„SLOVENSKI NAROD“**  
 velja za Ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:  
 Za četrt leta . . . . . 3 gld. 30 kr.  
 „ jeden mesec . . . . . 1 " 10 "  
 Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec, 30 kr. za četrt leta.

S pošiljanjem po pošti velja:  
 Za četrt leta . . . . . 4 gld. — kr.  
 „ jeden mesec . . . . . 1 " 40 "  
*Upravnštvo „Slov. Naroda“.*

## Slovensko učiteljsko društvo.

Jeseni leta 1868. osnovali so kranjski učitelji „Učiteljsko društvo za Kranjsko“, a že čez tri leta (27. sept. 1871) razširilo se je to društvo v „Slovensko učiteljsko društvo“, gotovo z namenom, da zjedini ne le kranjske, temveč vse slovenske učitelje; vsaj imamo vsi učitelji, kar nas deluje od Drave do Adrije, bistveno jednake težnje in boriti se s taistimi zaprekami, ki ovirajo razvoj našega narodnega šolstva. Omenjam le nemški pouk, ki se kljubu vednemu ugovarjanju narodnih učiteljev še vedno po vsej Sloveniji uriva v ljudske šole, akopram so se vsi pedagogi od Slovana Komenskega in Nemca Ratica pa do denašnjega dne izrekli, da narodna šola nema prostora za tuje jezike. Ker smo tedaj vsi slovenski učitelji v taistem žalostnem položaju, bi človek mislil, da so v „Slovenskem učiteljskem društvu“ zbrani vsi slovenski učitelji, ki se zavedajo svoje narodnosti, in da se ondu skupno

boré proti skupnemu sovražniku. A temu vender ni tako. „Slovensko učiteljsko društvo“ šteje, kakor nam je letos pri njegovem občnem zboru povedal njegov blagajnik gosp. Tomšič, le 125 udov in mej njimi le 6 učiteljev. Kaj je temu uzrok? Navadno se navaja mlačnost učiteljev. Ne tajimo, da je, kakor v vsakem stanu, tudi pri nas še nekaj tacih, katerim za Slovenstvo ni nič mar, ali pa so celo nasprotni narodnim težnjam. A nasprotro pa tudi ne moremo trditi, da bi mej vsemi slovenskimi učitelji ne bilo za narodno stvar več unetib, nego ono malo število, ki so zbrani v „Slovenskem učiteljskem društvu“. Uzrok, da imenovano društvo šteje mej slovenskimi učitelji tako malo udov, moramo tedaj iskati drugej in to po našem mnenji v organizaciji društva. Naj mi bode tedaj dovoljeno, „sine ira et studio“ spregovoriti par besed in povedati svojo misel, zakaj prvič „Slovensko učiteljsko društvo“ šteje sploh tako malo udov, in drugič, zakaj je mej njimi tako neznatno število učiteljev.

Ustoppnina in letni donesek za uda „Slovenskega učiteljskega društva“ znaša 1 gld., tedaj toliko, kolikor pri družbi sv. Mohora. A kaj dobé družabniki sv. Mohora za uplačani forint? Vsako leto po 6 knjig različnega zadržaja. Kak dobiček pa imajo udje „Slovenskega učiteljskega društva“ za plačani letni donesek? V Ljubljani ima „Slovensko učiteljsko društvo“ svojo sobo in ondu malo knjižnico. Ako tedaj ud „Slovenskega učiteljskega društva“ pride v Ljubljano, gre lahko v društveno sobo in ondu bere kako knjigo ali časopis. No, in kaj še? poreče kdo. Nič drugega, razen da ima pravico pri občnem zboru glasovati. Razvidno je tedaj, da ima „Slovensko učiteljsko društvo“ pač vrednost za Ljubljanske učitelje in k večjemu še za one iz bližnje okolice, ker se lahko v društvenej sobi zbirajo in knjižnico uporabljajo, za zunanje učitelje pa, osobito za one, ki so jako oddaljeni in niti k občnemu

zboru ne morejo vselej priti, posebno, ako se ta mej šolskim letom skliče, kakor letos, pa nema imenovan društvo nikake vrednosti, kajti kdo bode le zato, da se imenuje udakega društva, plačeval letnino? Pa poreče kdo: saj 1 forint vsako leto je je jako mala reč; a naj se pomisli, da se tudi ta mala reč lahko koristneje uporabi, osobito, ker je znano, da učitelji nesmo Krezi. A pri vsem tem bode unet učitelj morebiti še vse jedno svoj letni donesek plačeval, akopram g. blagajnik toži, da udje z uplačevanjem zelo zaostajajo. Pa kdo more potem agitovati za društvo pri manj unetih tovariših in tovaršicah, ako jim ne vé nijednega dobička na vesti, ki bi ga od društva imeli, ako se upišejo. To je tedaj rana; a zdaj naj imenujem še lek za njo. Po našem mnenji bi se lakko od nasprotnikov kaj naučili. Ali menite, da bi „Krainischer Landeslehrerverein“ še pri življenji bil, ako bi bil tako osnovan, kakor je naše narodno društvo? Jaz vsaj nad tem zelo dvojim. Da se nemško društvo še toliko časa drži, uzrok temu je le dobra njegova organizacija; in kaka je ta? Udje plačujejo na leto 3 gld., a dobivajo za to organ društva in ne treba jim za šolski list še posebe plačevati, kakor mora storiti to naroden učitelj, ki plačuje za „Tovariša“ tudi 3 gld. na leto. Ne vem, zakaj bi tudi mi našega društva jednak ne preosnovali? Ta reč se je sicer že pred par leti pri občnem zboru razpravljal, a takrat je nekdo opomnil, da, ako udje že sedaj ne plačujejo redno male letnine, bodo tem menj plačevali 3 ali 4 gld. A pomisli je, da sedaj nemajo zunanjji udje za svoj forint nikakega dobička, za šolski list pa morajo itak plačevati po 3 gld. na leto; ako bi pa društvo izdajalo svoje glasilo, bi 3 gld. zadostovali za oboje, kakor je to i pri nemškem, pa tudi pri drugih društvih običaj. Vrh tega pa bi društvo imelo še svoj organ, dočim ga sedaj pogreša, kar je pa za tako društvo, kakeršno bi

## LISTEK.

### Govor dra. Iv. Tavčarja pri Bleiweisovej svečanosti.

Smrt, večna pokončevalka umrjočega človeštva, nema moči, da bi ugonobila in potrla velikega uplivnega moža, katerega si je Bog izbral posamič nemu narodu voditelja, učenika in proroka! Kar je bilo umrjočega na Janezu Bleiweis-u, to pokriva sedaj slovenska zemlja. Njegova neumrjoča duša povrnila se je v naročje tistemu, ki jo je ustvaril, njegova dela pa so ostala pri nas, ter obsevajo sedaj, kakor solčna luč, gomilo, v katero se je k dolgem spanju ulegel naš prvi domoljub. Dela velikega moža so kakor sad, ki ostane stoletja in stoletja na veji mogočnega drevesa, katero imenuemo „človeštvo“. Ta dela so, kakor široko drevo, atatega senca poživila še rodove v časih, ko se je že davno v prah povrnili oni, ki je drevo sadili. Tudi naš Janez Bleiweis bil je vrtnar, ter je v hudi in trpljenja polnih časih zasadil malo drevese, atero imenujemo slovensko zavest. To drevese

raste, dobilo je dobre zemlje, in sedaj, ko je star patrijot komaj zatisnil oči, je že tako krepko, da ga ne morejo razcepiti več strele, ki padajo nanj z nemškega obnebja. To drevesce slovenske zavesti pognalo in razširilo je sedaj na vse strani čvrste svoje korenine, da se ne bode dalo več izruvati, in to tudi tedaj ne, če bi se tudi v prihodnje s tisto znano radodarnostjo sejal nemški plevel mej zlatu pšenico domorodnega slovenskega prepričanja, kako se seje dandanes mej to prepričanje. Vidite, slavna gospôda, tako močno je že sedaj po dru. Janezu Bleiweis-u zasajeno drevesce slovenske zavesti! Ali v teknu časa bode raslo višje in višje, se širilo in širilo, ter razprostrlo krasno svoje vejevje po vsem Slovenskem, konečno pa stalo na meji razlučenega nemštva kakor mogočna slovenska lipa, ki je stoljetja in stoletja potrebovala, da se je razvila v popolni veličastnosti. Pod njo pa bode živel srečen naš narod, ter si kakor v pravljicah pripovedoval, kako je živel v starih časih velik mož, dr. Janez Bleiweis, ki je narod slovenski rešil pred pogubo ter pokončal nemške njegove sovražnike. Čez tisoč let pripovedovalo se bode vse to, kakor v pravljicah! In marsikateri prihodnjih slovenskih veljakov majaj

bode tedaj sivo svojo glavo, rekoč: „jaz ne verjamem vsemu temu, in tudi ne, da je Janez Bleiweis kdaj živel, ker se mi ravno smešno zdi verovati, da so živel kdaj Nemci mej Slovenci in še veliko smešnejše, da so hoteli Nemci kdaj gospodariti mej Slovenci!“ Tako bodo govorili čez tisoč let sivi možje mej narodom slovenskim, in v resnici ne bodo hoteli verovati, da je živel nekdaj dr. Janez Bleiweis, da so živel nekdaj Nemci mej nami, da so hoteli nekdaj Nemci zapovedovati mej nami!

To bodo srečni časi, časi miru in pravega sprijaznenja! In da bodo kdaj nastopili ti časi, temu nam je porok delovanje moža, ki ga slavimo današnji večer. To delovanje ostalo bode kakor zlat sad na drevesu Slovenstva, njegovo ceno, njegovo vrednost pa bodo naši potomci bolje poznali nego mi, in to zategadelj, ker bodo oni še le uživali bogate sadove tega delovanja!

Mi, katerim je bilo dano gledati obraz dr. Janeza Bleiweis-a, ki smo ga tako rekoč pri delu opazovali, mi nikakor nesmo v stanu s pravično objektivnostjo presojati, kolikega pomena je Janez Bleiweis za narod slovenski. Ali tudi mi, ki smo stali pri odptem grobu njegovem, čutimo preživo, koliko smo

imelo biti „Slovensko učiteljsko društvo“, kako neprimerno. Društvo naj si tedaj preskrbi svoje glasilo in potem naj se pravila prenarede v toliko, da plačujejo udje na leto 3 gld., a dobivajo potem brezplačno društveni list. Da se pa to zgodi, naj takoj vsi slovenski učitelji, kojim je razvoj narodnega šolstva res pri srci, pristopijo k „Slovenskemu učiteljskemu društvu“ s tem, da plačajo za letos še 1 gld. ustornine, potem pa naj bi se prihodnjega občnega zbara kolikor mogoče obilno udeležili, kjer bi se stavljal nasvet v omenjenem smislu in potem odboru naročilo, da ga takoj uresniči s tem, da prevzame „Učiteljskega Tovariša“ v svojo zalogu, ali pa si osnuje čisto nov šolski list „Slovenski učitelj“, kakor bi to občni zbor ukrenil. Ako bi se to zgodilo, bode „Slovensko učiteljsko društvo“ gotovo rapidno narastlo in to ne le po Kranjskem, nego i po sosednjih slovenskih krajinah, osobito, ako bi se društveni list odlikoval od drugih slovenskih šolskih listov po dobrej in jedrnatej vsebinu, kar bi se baš v Ljubljani prav lahko zgodoval; in tako bi bil, ako ne jedini, kakor se je pred par leti želelo, pa gotovo najboljši slovenski šolski list, kateri bi se kmalu po vsej Sloveniji udomačil. Dokler pa „Slovensko učiteljsko društvo“ ne bode imelo svojega lastnega glasila, in bode tako osnovano, kakor je sedaj, bode vedno le životarilo, kakor nas uči skušnja že 15 let. Da bi se v tem motil!

Preidem k drugemu delu svoje naloge, k vprašanju, zakaj je mej udi „Slovenskega učiteljskega društva“ tako malo učiteljic. Uzroki so deloma taisti, kakor sem jih že zgoraj navel, deloma pa še drugi. Vsak učitelj, tedaj tudi vsaka učiteljica, mora imeti vsaj jeden šolski list, ki prinaša članke pedagoške vsebine in pa novosti na šolskem polju. Ako je učiteljica nemškega duba, naročila si bode pri nas „Schulzeitung“ in tudi pristopila v „Krainischer Landeslehrerverein“. Ako pa je narodnega misljenja — in teh je več nego se navadno misli — recimo, da se upiše v „Slovensko učiteljsko društvo“. A ker imenovan društvo nema svojega glasila, naročiti si bode morala še posebe slovensk šolski list in to pri nas na Kranjskem „Učiteljskega Tovariša“, ker se za kranjsko šolstvo najbolj zanima. (Popotnik in Šola sta v prve vrsti pisana za štajerske ali primorske učitelje in učiteljice.)

Drug uzrok pa so pogost napadi na naše učiteljice. Ne budem trdil, da bi ne bilo napák, zlasti na spodnjem Štajerskem so razmere jako nepovoljne; a vendar bi si usojal priporočati, nujno nasvetovati, da so ti napadi v takej obliki, da ne odvračajo učiteljic od domačega tabora, kajti naj se govori, kar se hoče, gotova istina je, da ženstvo veliko pomenja za narodno stvar. V tem oziru je preobrat nujno potreben. Dokler se naše dosedanje postopanje ne spremeni, se pa ne čudimo, ako šteje „Slovensko učiteljsko društvo“ sploh tako malo udov, in da se

izgubili v njem, tudi mi imamo zavest, da narod slovenski poginiti ne more, ako mu vsaj vsach stolet pokliče osoda v življenje moža, ki bi bil samo površno podoben dru. Janezu Bleiweis-u!

Kaj nam je bil, občutimo sedaj, ko vidimo prazno mesto, na katerem je sedel v življenju! Koliko prostora je pokrival s svojimi upli, to kaže se sedaj, ko je prazen ta prostor, ko ni naslednika, da bi se usedel na stol, kjer je kraljeval nekdaj naroda oče.

V teh časih, ko se vsaka odločna slovenska beseda imenuje „z glavo skozi steno riti“, v časih, ko so naroda voditelji postali mehki kakor Hanibal, čete v Capuvu, v časih, ko naši politiki zakulisne skrivnosti razklenavajo kakor stare ženice svoje skrbi, v časih, ko drago plačujemo brezuspešne nemške eksperimente na naši kmetski mladini: — v tacih časih stopa nam nehote jeklena tvoja podoba, Janez Bleiweis, pred dušo, in živejše kakor kdaj občutimo izgubo svojo, in jasnejše kakor kdaj odpre se nam knjiga tvojega delovanja, in ostrejše kakor kdaj usiljujejo se nam v spomin tvoja načela, katerim si zvest ostajal vse dni dolzega življenja!

Moja dolžnost bi bila, Vam, slavna gospôda, v velikih potezah opisati življenje dr. Janeza Blei-

weis-a. Ali to bi bilo brez dvombe nepotrebitno, ker dandanes je pač malo Slovencev, ki ne bi poznali njegovega življenja, kakor poznajo lastno svoje življenje. Nam vsem je veliki domoljub svoje življenje s svojimi deli v spomin in srce zapisal, in to s tako žarečimi črkami, kakor bi jaz pri slabih svojih močeh nikakor v stanu ne bil. Zatorej naj mi je dovoljeno molčati o življenju samem, ter hvaležni nalogi dananjega večera ustreči z nekaterimi splošnimi opazkami.

Kadar praznujejo Janeza Bleiweis-a častilci njegov spomin, tedaj so v dvombi, kaj je na tem junaku slovenske narodnosti največjega občudovanja vredno. Nekateri hvalijo njega ostri pogled za politične potrebe slovenske; drugi občudujejo njegovo narodnost sploh, ki se ni ozirala samo na ozke meje kranjske kronovine, tretji zopet povzdigujejo njegovo ljubezen do priprstega naroda, kateremu je s svojimi „Novicami“ prižgal luč prve zavesti. Vsi ti častilci in občudovalci so v svoji pravici!

Jaz pa hvalim in občudujem v prvi vrsti Janeza Bleiweis-a pogum, s katerim se je podal v narodni boj, v katerem je ostal do konca svojih dnij! O narodnem boju dandanes, ko je pri nas vse sladkovodeno, ni dobro govoriti. A vendar se predznam

napredovanj in odlikovanj. — Zopet jedenkrat se oficijozno zatrjuje, da so se puške deželne brambe oddale že po vseh okrožjih. Jednaka vest pojavila se je bila že pred tedni, in tudi sedanja zaslubi le malo vere.

Iz dobrega vira se trdi, da mora pred dvema letoma v preustroj ruske uprave postavljeni Cobanovljev komisijon opovreči vse svoje že izdelane načrte, ker da se imajo premeniti bistveni temelji cele uprave. Ta vest potrjuje posredno zadnji čas navstalo govorico, da se je Tolstemu, Katkovu in Pobedonoščevu naročilo sestaviti državni statut, ki naj bi poleg samodržstva odgovarjal zahtevam sedanjosti. — Vladini list naznanja, da so car in starši privolili v zaroko velikega kneza Konstantina Konstantinoviča s princeso Elisabeto Sachsen-Altenburško, ki se je vršila v Altenburgu v 27. dan p. m.

## Dopisi.

**Iz Gorice** 1. decembra. [Izviren dopis.] („Soča“ in „Edinost“. — Otroški vrti. — Narodno življenje. — Sovetnik Goriup, starejši.) Tržaška „Edinost“ je pisala v 87. št. leta 1883. na predzadnji strani v tretjem oddelku spodaj o nastopniku škofa Al. Zorna na škofovski sedež Poreč-Pulj sledče: „... Govori se (ali mi ne verujemo), da je na to stolico namenjen nek Italijan, ki malo nemškega, slovenskega celo nič ne zna: — kanonik Jeruman Franco iz Matavuna. P. Franco (naravnost rečeno) je pri Italijanih zelo čislana osoba, osobito pa pri namestniku deželnega glavarja, dr. Amoroso. — On je bil prvi, ki je demonstrativno zapustil zbornico, ko je slovenski poslanec Laginja v isterskem deželnem zboru začel govoriti hrvatski.“ — Iz te novice se pač jasno in nedvomno razvidi, da je „Edinost“ svojim čitateljem stvar raztolmačila tako, da mora vsakdo misliti, ka je Franco in ne Amoroso oni, ki je dvorano zapustil v Poreškem zboru, ko je poslanec Laginja počel hrvatsko govoriti. Na ta vir opirajoča se, ki je bliže Poreču in Istri nego „Soča“, in bi morala bolje razmerni te dežele poznati, nego onih v „Franc Jozefovi deželi“, ie „Soča“ prilično opazko upleta, da je Franco mož, ki se tudi s politiko peča. Ko je pa „Soča“ bila opozorjena, da ona vest v „Edinosti“ ni resnična in izvira le od tod, da ni „Edinost“ dotične opazke v „Triester Zeitung“ razumela, je „Soča“ takoj v prihodnji številki sama ob sebi ono zmoto popravila, pisoča, da je nek list to napačno poročal. Na to je prinesla „Edinost“ v 95. št. opazko v tej zadevi z naslovom „ni nas razumela“, v kateri trdi, da ona je pisala drugače in sicer tako-le: „Franco je prvi prijatelj namestniku deželnega glavarja dr. Amorosa, ki je prvi zapustil zbornico v Poreču, ko je slovenski poslanec Laginja pričel hrvatski govoriti.“ — V istej novici svetuje „Edinost“ na to „Soči“, da „organ, ki se peča s politiko, bi ne smel zajemati poročil iz tujih

trdit, da je pokojnega Janeza Bleiweis-a največja zasluga ta, da je pričel boj za veljavo slovenskega jezika, da je ta boj nadaljeval, da ni nikdar omagal v njem, in da mehkega storiti neso mogle nikake sape, naj so bučale od zgoraj, naj so vihrale od strani odpadnikov in ponemčenih sinov lastne nam domovine! Horac v jedni svojih slavnih odopeva človeka, ki se je v slabem čolniči podal na razburjeno morje:

Illi robur, illi aes triplex  
Circa pectus erat, qui fragilem truci  
Commisit pelago navem  
Primus, nec timuit praecipitem Africum,  
Decertantem Aquilonibus,  
Nec tristes Hyadas, nec rabiem Noti.

„Nosil je trikratno jeklo okrog prsij, ki se je prvi izročil v slabem čolniči morskim viharjem, v vsklikne Horac v poetičnem svojem navdušenji!

Človeku, ki se je prvi upal na nepoznano in razburjeno morje, primerjam Janeza Bleiweis-a. Spominjajmo se stališča, položaja, v katerem se je nahajal pričetkom svojega delovanja.

Bog postavil ga je v sredo malega pozabljenega naroda, brez zgodovine, in kakor se je tedaj sploh mislilo, brez prihodnosti.

To zgodovino vzeli so narodu tuji gostje

lažnjivih listov, moral bi sam vedeti, kdo sedi v

deželnem zboru isterskem" itd. "Soča" je v zadnjem listu "Edinosti" njen "madornalni" svet o "lažnjivih" listih kvitirala in obljudila, da boda za naprej previdnejša. Vse to je vzbudilo tukaj mnogo smeha, a mi bi te zadeve pri vsem tem niti omenili ne, da bi zadeva ne imela tudi jako resnega, žalostnega lica. Kdor le oni dve notici v "Edinosti", posebno pa zadajo pazljivo prečita, razvidi, kaka "dobrohotnost" pihlja iz tega lista nasproti slovenskemu listu v Goriči in njenemu uredniku, ki je vzprejel le iz najčistejšega rodoljubja, brez nobene niti najmanjše gmotne koristi uredovanje za Goriško neobhodno potrebne organa. In tako piše "Edinost" brez nobene niti najmanjšega povoda, pri vsem tem, da je ni "Soča" nikdar najmanjše nasprotnosti pod novim uredništvtom pokazala, temveč jo podpirala, kolikor je bilo mogoče. A ni to jako čudna politika? In ko bi res slovensk list, slabo poučen po "lažnjivih" listih, v kako zmoto zagazil, ali je to pošteno, če ga začne drug slovensk list brez povoda prvi kamnjati? Je to narodna politika? To so žalostne, jako žalostne prikazni na slovenskem obnebj in so vredne, da se javno grajajo. To nam je tudi prisililo pero v roko, da smo te vrstice napisali. Nekoliko več dobrohotnosti in manj brezozirnosti bi marsikomu nasvetovali; a svet je tak: čim več pričazensljivosti kdo potrebuje, tem brezobzirnejši je.

Kakor vam je že nekdo poročal, odprli so goriški Slovenci prvi otroški vrt dne 22. novembra. Kolike važnosti je tak zavod za Slovence tu na meji bivajoče, ni mi treba posebno poudarati. Kdor je tu na meji kdaj živel, ve najbolj tako upravo ceniti. Požtovalnost goriških rodoljubov za ta zavod bila je tudi v primeri z njega važnostjo. V kratkem času nabralo se je toliko doneskov, da je obstanek vrta zagotovljen, dasi so bili stroški za vrtovo napravo primerno veliki in pobere vzdrževanje na leto do 700 gold. Da je pa bil vrt potreben, dokazuje to, da šteje zavod že sedaj 40 otrok in se že resno misli na osnovo družega. Vrt je vzgleden, vrtuarica najboljša odgojenka Goriškega učiteljišča. Komisija mestnega magistrata, ki nam ni posebno naklonjen, izjavila se je gledé vse uredbe: "un giardino modello."

V obče se razvija narodno življenje na Goriškem z ozirom na neugodno tukajšnje politično nebo prav povoljno. Čitalnica koraka možato naprej, veselice, katere je to leto napravila, urejenje društvenih financ in druge društvene zadeve so nam porok, da je vodstvo društva v izbornih rokah. "Podporno društvo" prihranilo je do sedaj že čez 1000 gld. denarja, in skrbi pri vsem tem jako marljivo za gmotno in duševno hrano društvenikov. Sedaj napravi vsako nedeljo v adventu zabave s podučljivimi govorji. "Goriška ljudska posojilnica" gre do sedaj previdno in polagama naprej, a vendar napreduje; imela je že čez 2000 gld prometa.

Nemci, ki so sedeli in gospodarili od očetov časov mej njim, ter ga tlačili z germansko-luteransko svojo inteligenco! Jezik naših očetov bil je v lastni deželi zasramovan, in sinovi slovenskih mater govorili in čutili so nemško.

Ljudstvo bilo je zapuščeno, neolikano, brez narodne zavesti. Kako je hotelo tudi dragače biti, ker ni bilo nikogar, ki ga bi bil poučeval v domaćem jeziku?

Pač se čuje, slavna gospôda, tu in tam glas, da smo Slovenci tedaj, ko še ni bilo prepira v deželab, imeli slavne može, ki so slavo dežele po svetu trosili. Imeli smo Vega, logaritmov veljaka, imeli Dolinarja, ki je pisal sedaj že pozabljenou knjigo o avstrijskih ženitovanjskih zakonih. Resnica je, slavni može so to! Ali če bi se bil narod slovenski zanašal na take može, taval bi še dandanes po duševnik temah! Kaj je vedel Vega in kaj Dolinar o slovenski revščini, o slovenskej bedi? Resnica je torej tudi, da je narodu slovenskemu vsaka besedica, katero je govoril ali zapisal dr. Janez Bleiweis, več koristila, nego vsi tisti foljanti, ki so jih v nemškem jeziku spisali tako imenovani slavni kranjski Nemci, ali pa slavni nemški Kranjci!

Napredek našega naroda ne pričenja se z Vega,

Danes ob 9. uri zjutraj umrl je ne le po slovenskih pokrajineh, temveč tudi zunaj dobro znani gospod, bivši državni in deželnji poslanec, upokojeni deželne sodnije sovetnik Goriup starejši. Goriup je bil jeden prvih boriteljev za našo sveto stvar; zastopal je Slovence v Kromeriji in Frankobordu itd. ter se potezal za njih pravice. Več o njem v kratkem.

**Iz Kamnika** 1. decembra. [Izv. dopis] Sinoči, (30. nov.) zvečer ob 6. uri je v Kamniku začgal neki potepuh iz Ljubljane z imenom Pavšek Šupo meščana Vovka, ki je bila napolnjena s slamo in drvmi. Pri tem požaru je naša požarna straža imela svoj ognjeni krst. Vsakdo mora trditi, kdor pozna okoliščine, da bi bilo brez neutrudljivega prizadavanja požarne straže mnogo poslopij in lahko tudi del mesta žrtev ognja. Po vztrajnem naporu požarne straže se je ogenj omejil na omenjeno Šupo, akoravno je ondu kozolec samo kake 4 metre od Šupe oddaljen. Gasilci so junaško, nekateri do kože mokri delali do čez polunoči na pozorišči, zato pa je tudi jeden glas o junaštvu in vztrajnosti gasilcev in jim vse priznanje od mesta, ker so ga obvarovali velike nesreče.

S takim dejanjem se izrazuje človekoljubje, ne pa s paradiami naših veterancev prepičlega števila, kateri so menda samo zato tukaj, da ima naš Kecel komu na čelu stati.

## Domače stvari.

— (Presvetli cesar) podaril je za zgradbo cerkve na Črnučah 200 gld.

— ("Toujour kranjsko.") V poslednjej številki "Slovenca" čitamo, da je imel izvrševalni odsek narodnega kluba v soboto popoludne sejo, v katerej so se določile posamezne potrebe dežele kranjske, "za katere se bodo imeli državni poslanci na Dunaji v prvej vrsti poganjati." Tedaj, ko so "očetje domovine" volili izvrševalni odsek, zagotovljali so, da bode istemu naloga ozirati se na potrebe vsega slovenskega naroda in delati v državnem zboru in pri vladu na to, da se ne bode štajerskim, koroškim in primorskim Slovencem tudi poslej še tako godilo ko doslej. Dali so o tem priobčiti tudi nekak oficijalen communiqué v slovenskih listih. — Kakor pa gori omenjena vest "Slovenčeva" dokazuje, pozabili so zopet te svoje uloge ter poznajo le še potrebe kranjske. Žalostno!

— ("Ljubljanskega Zvona") 12. štev. ima naslednjo vsebino: 1. Gorázd: Anka. Romanca. 2. J. Kersnik: Cyclamen. Roman. (Konec). 3. A. Ukmar: Spomini na jutrove dežele. VIII. 4. A. K. S.: Dvojen strah. Pesen. 5. J. Stare: Pisma iz Zagreba. VII. 6. Fr. Wiesthaler: Volkodlak in vam-pir. (Konec.) 7. Fr. Levec: Volkodlak. 8. J. Trdina: Bajke in povesti o Goričancih. 17. (Konec). 9. —b—: Vojakova osveta. Balada. 10. Dr. Ahasverus: Tri Gracie. (Konec) 11. K. Štrekelj: Novejši pisatelji

ne pričenja se z Dolinarjem. Ta napredek ima svoj pričetek od tedaj, ko je Janez Bleiweis dvignil svitli meč narodnega boja iz nožnic, ter ga zasukal proti tujim tlačiteljem! Ali malo kazalo se mu je upanja do premage. Kamor je pogled obračal: povsod puščava, povsod brezupnost, vse potujčeno, vse mrtvo, in cela Slovenija kakor pokopališče! Da Janez Bleiweis pri tacih razmerah ni obupal, da mu narodni ogenj ni ugasnil, da je tudi pri tako obupnem položenju pričel boj proti mogočnemu nasprotniku: to pričuje o neizmernem pogumu tega moža, to pa pričuje tudi o neskončnej ljubezni njegovi do slovenskega naroda, katera ljubezen bo njegovo podobo še v poznih časih s heroičnim svitom obdajala!

V pričetku je bil general brez armade, konečno pa je ves slovenski narod stal za njim; pričetkom bit je sam, konečno pa je prepričal vse, in sedaj žaluje po vsej pravici ves narod za njim! Bil je prvi, ki je zanesel tako imenovani prepričevanje v dežel, bil je jeden najradikalnejših vojakov slovenske narodnosti, in ravno zavoljo tega bil je tudi prvi in največji dobrotnik naroda slovenskega. Zatega delj večna slavanje njegovemu spominu!

rski. I. (Konec.) 12. A. Senekovič: Črtice iz Dunajske električne razstave. (Konec.) 13. Slovenska književnost: I. Šubic: Prirodopis rudninstva ali Mineralogija. 14. G. Jereb: Franjo Jos. Remec †. 15. — Slovenski glasnik.

— (Vabilo v Sokolski Miklavžev večer), katerega priredi društvo prihodno sredo v dan 5. decembra 1883. leta v dvorani Ljubljanske Čitalnice s prijaznim sodelovanjem g. Medena in odjelka slav. čitalničnega pevskega zbora. Spored: 1. Nagovor staroste. 2. Tovačovsky — "Vlasty", osmospev. 3. Miklavž s sijajnim spremstvom iz Olimpa; dr. Favst z Mefistom, Luciferjem, Belcebubom in drugimi počastmi iz Hada. (To skupino predstavlja 15 Sokolov v krasnih opravah.) 4. Major — "Tičica gozdna", čveterospev. 5. Stegnar — "Oblakom", osmospev z bariton-solo. 6. K. Knitl — "Žežulinika", osmospev. 7. Heidrich — "V tibi noči", čveterospev. 8. Jenko — "Sablja moja", osmospev. — Mej posameznimi točkami sporeda svira slavna c. kr. vojaška godba pešpolka baron Kuhn št. 17. — Reditelja večeru sta gg. člane J. Paternoster in Pečnik. — Ustopnina za č. gg. člane in njih obitelj po 20 kr. od osobe, za p. u. člane drugih narodnih društev in prijatelje "Sokola" po 50 kr.; za otroke se plača ustoppnine po 10 kr. — Začetek točno ob 8. uri zvečer. — Gospodje Sokolovci proseni so, da se izvolijo navedenega zabavnega večera udeležiti polnoštevilno in to v društveni opravi. — Kadenje v dvorani blagovoli naj se do 11. ure opustiti. Odbor "Sokola".

— (Gosp. Anton Lenarčič) imenovan je definitivnim koncipistom pri c. kr. finančnem ravnateljstvu v Ljubljani.

— (Za Št. Kocijančičev spomenik) nabralo se je do sedaj 271 gld.

— (Iz Ptuja) se nam 2. t. m. piše: Dopis iz Ptuja v št. 272 se tako popravi, da "malar" Kasimir kmetu Frangežu ni listine in pooblastila ukral, ker je bilo mnogo svedokov, ampak mu je oboje **s silo iz rok iztrgal**.

— (Vrsta porotnih obravnav) v zadnjem zasedanji tega leta, katera bode tako kratka in se je danes pričela, je sledeča: 3. decembra: Ivana Tavčar, detomor; 4. decembra: Fran Ribnikar in Jos. Logar, teška telesna poškodba; 5. decembra: Josip Cizelj, uboj; 6. decembra: Ivan Razpor, spolsko posiljenje in 7. decembra: Marija Anžič, soudeležba ponarejanja kovanega denarja. S to obravnavo je sesija sklenena.

— (V kranjsko hranilnico) uložilo je meseca novembra 1529 strank 239.431 gld. Izplačalo se je 1813 strankam 320.061 gld. 58 kr.

— (Na Ponikvi) so bili izvoljeni: Fran Korže za župana, Fran Podgoršek, Jože Zidanšek in Gašpar Senica pa za občinske svetovalce. Vsi so vrlji domoljubi.

— (Razpisana je služba) družega učitelja na dvorazrednici na Blokah. Plača do konca 1884 l. 400 gld., počenši od 1. januvarja 1885 pa 450 gld. Prošnje do 30. t. m. na okr. šol. svet v Logatci.

## Tujci:

dne 2. decembra.

Pri **Slonu**: Göber z Dunaja. — Steka iz Trsta. — Litter z Dunaja.

Pri **Malléti**: Stern, Löwy z Dunaja. — Hönlmann iz Trbiža.

## Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Močrina v mm.
1. dec.	7. zjutraj	738.71 mm.	— 1.0°C	brezv.	megl.	0.00 mm.
	2. pop.	735.23 mm.	+ 0.8°C	sl. jz.	obl.	
	9. zvečer	734.77 mm.	- 2.0°C	sl. jz.	obl.	dežja.
2. dec.	7. zjutraj	736.31 mm.	- 2.2°C	brezv.	megl.	0.00 mm.
	2. pop.	737.50 mm.	- 1.2°C	brezv.	obl.	
	9. zvečer	739.46 mm.	- 1.2°C	sl. svz.	obl.	dežja.

Srednja temperatura obeh dñij je znašala — 0.7° in — 1.5°, za 2.1° nad in 2.9° pod normalom.

**Tržne cene v Ljubljani**  
dné 1. decembra t. l.

	gld.	kr.
Pšenica, hektoliter	7	96
Rež,	5	20
Ječmen	4	71
Oves,	2	92
Ajda,	5	20
Proso,	5	20
Koruzna	5	40
Leča	8	50
Grah	8	50
Fižol	9	50
Krompir, 100 kilogramov	2	68
Maslo, kilogram	—	96
Mast,	—	88
Špeh frišen	—	56
" povojen,	—	74
Sušeno maslo,	—	85
Jajca, jedno	3½	—
Mleko, liter	—	8
Goveje meso, kilogram	—	60
Telećje	—	56
Svinjsko	—	52
Koščunovo	—	36
Kokoš	—	45
Golob	—	18
Seno, 100 kilogramov	2	7
Slama,	1	88
Drva trda, 4 kv. metre	6	80
" mehka,	4	40

**Dunajska borba**  
dné 3. decembra t. l.

Papirna renta . . . . .	79	gld.	10	kr.
Srebrna renta . . . . .	79	,	45	
Zlata renta . . . . .	98	,	35	
5% marenca renta . . . . .	93	,	45	
Akcije narodne banke . . . . .	836	,	—	
Kreditne akcije . . . . .	282	,	20	
London . . . . .	120	,	55	
Srebro . . . . .	—	,	—	
Napol.	9	,	57½	
C. kr. cekini . . . . .	—	,	71	
Nemške marke . . . . .	59	,	15	
4% državne srečke iz 1. 1854 . . . . .	250	gld.	119	,
Državne srečke iz 1. 1864. . . . .	100	gld.	—	
4% avstr. zlata renta, davka prosta . . . . .	98	,	50	
Ogrska zlata renta 6% . . . . .	120	,	45	
" papirna renta 5% . . . . .	87	,	40	
5% štajerske zemljšč. od. ez. oblig. . . . .	85	,	10	
Dunava reg. srečke 5% . . . . .	100	gld.	115	,
Zemlj. obč. avstr. 4½% zlati zast. listi . . . . .	119	,	25	
Prior. oblig. Elizabetine zapad. železnice . . . . .	102	,	80	
Prior. oblig. Ferdinandove sev. železnice . . . . .	104	,	50	

**Zahvala.**

Povodom prerane smrti predragega mi so proga, gospoda

**IVAN-a VERBIČ-a,**  
uradnika južne železnice,

izrekam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, kateri so me v mojej neizrekljivo velikoj nesreči tako sočutno podpirali z besedo in dejanjem, svojo najsrcejšo in najtoplejšo zahvalo. Osobito pa prečastitej duhovščini, gospodom pevcom, gospodom kolegom umrela, dariteljem prekrasnih vencev ter ogromnej množici občinstva, katero je nepozabljivega spremilo k večnemu pokolu.

Rakek, dné 29. listopada 1883.

(761—2)

**Žaljujoča udova.**

**Razpis.**

V občini Podgrad (Ilirisch Castelnuovo) je razpisana služba občinskega tajnika z letno plačjo 400 gld. Prosileci za to službo naj dokažejo popolno zmožnost uradovanja in znanje slovenskega, nemškega in italijanskega jezika.

Prošejo naj se do konca decembra 1883 pri tukajšnjem županstvu uloži.

**Zupanstvo v Podgradu,**

dne 1. decembra 1883. (772—1)

**I**z Št. Petra na Notranjskem se naznanja v 30. dan novembra t. l., da je pretečeni teden neki **prešič** priomal menda čez goro Sv. Trojice. Od kod je ta romar prišel, tega ne vemo. Torej naj se tisti, kateri ga je na popovanje poslal, pri županstvu v Št. Petru oglasi. Prešič je v dobrih rokah.

**Zupanstvo v Št. Petru.**

(772—1)

**Ivan Špilar.**

**V „Narodnem domu“ v Ptiji**  
(prejšnji „Hôtel Stadt Wien“)  
daje se v najem s 1. majem 1884. leta  
**restavracija s kavarno**  
in drugimi prostori. (719—4)

Vse drugo poizve se pri gospodu **dru. Al. Gregoriču**, čitalničnem predsedniku in odvetniku v Ptiji.

**Trboveljski gladki premog**  
prodaja po najnižje ceni

**LUDVIK STRICEL.**

Naročila prejemajo se v **Gradisči pri so-**  
**darji in na Šent Peterskem predmestju**  
**st. 47 („Bierhalte“).** — Tudi prejemajo naročila moji  
**dimnikarski pomočniki.** (775—1)



**G. PICCOLI,**  
homeopatičen in aleo-  
paticen lekar

**„Pri angelji“**  
v Ljubljani,  
na Dunajskoj cesti,

priporoča p. n. občinstvu po 10 letni skušnji sledeča

**izborna zdravila.**

**Antirheumon**, najboljše zdravilo proti prehlajenju kostobilju, hromoti delavnih čutnic, bolečinam v križi in v p. stih, prehladnim bolečinam v glavi in v zobeh. Steklonica 40 kr.

**Dr. Mora-vo sredstvo zoper mrzlico** je najbolje mej vsemi do zdaj znanimi zdravili proti spridenju prehajalne mrzlice. Steklonica 80 kr.

**Marija pomagaj želodčne kapljice.** Omenjeno zdravilo služi v pomoč, ako kdo nema dobrega želodca, ako ima slabo sapo, ako ga napenja, ako se mu peha in ga vije, proti želodčnemu prehlajenju, zlatenici, ako se komu hoče vzdigati, ako boli koga glava (če to ne izvira iz želodca), proti zgagi, ako se dela komu kamen in nabira sluz, proti želodčnemu krku in zaprtju, ako je želodec pokvarjen z jedjo in pijačo, proti glistam, proti bolečinam na vranici, jetrah in proti zlati žili in v različnih mrzlicah. Steklonica 20 kr.

**Najboljše in najuplivnejše pravo norveško pomuhljivo jetrno olje** proti uramorici, rhamitidi, plučnicici, kašnji itd. Steklonica 60 kr.

**Pastile iz sladnega ekstrakta (Malz Bonboni)** proti kašlu in prehlajenju. Škaljica 10 kr.

**Pastile santoninske;** izkušeno zdravilo zoper gliste. Škaljica 10 kr.; 100 koščkov 70 kr.; 1000 koščkov 4 gld. 50 kr.

**Salicilne pastile proti prehlajenju;** najboljši pipomoček proti davici (difteritis), plučnim, prsnim in vratnim bolečinam, zoper kašelj in hripanost. Škaljica 20 kr.

**Naročila po pošti se izvršujejo točno in po poštnem povzetji.** (291—5)

v elegantnej obliki priporoča po nizkej ceni  
„Narodna Tiskarna“  
v Ljubljani.

(774—1)

**Trboveljski gladki premog**

cenejši kakor povsod drugje prodaje

**Robert Kauscheg,**

na Dunajski cesti št. 18.

Ako se vzame:

10.000 kg. = 1 železniški voz, stane 50 kg. . . .	38½ kr.	iz kolodvora.
5.000 " = ½ železniškega voza, " 50 " . . . .	39	
2.000 " = ¼ železniškega voza, " 50 " . . . .	40	
2.000 " = 40 colnih stotov " 50 " . . . .	41	
1.000 " = 20 " 50 " . . . .	42	
500 " = 10 " 50 " . . . .	43	iz magazina.
250 " = 5 " 50 " . . . .	44	



**A. Debevec, zaloga premoga**

Marije Terezije cesta št. 14.

**Priznano** (770—2)

**najboljši premog**  
za zdatno znižano ceno.

**Zoper jetiko!**

**Radgostski univerzalni čaj**

rožnovski maho-rastlinski celitički,

priporočajo se posebno za vse, tudi za zastarane bolezni na pljučah, za srčne, prsne in vratne bolečine, posebno za sušico, želodčeve slabost, za splošno slabost čutnic in začenjajočo se pljučnico!

Veliko število priznanskih pisem razpolagajo se v prepršanju.

Gospodu lekarju **J. Seichertu** v Rožnovi!

Polena veselja Vami moram pri sedanjem svojem naročbi i rekat svojo najsrcejšo zahvalo. Stanje moje sopoge pred kratkim časom se sedanjim premerjajoč maram s čuditi čudesnim učinkom Vaših dragočenih zdravil. Dobra moja žena, katero je nize dlje mučil plučni in želodčni katar, je zaradi neprestanega kašljanja in slabega prebavljanja neprestano hirala takoj da sem uže za trdno mislil, ka ima jetiko, osebno, ker se je ta strašna bolezen nekako napovedovala v slabem teku jedi, pončen znojenji, mrzlicah ter neprespanih nočeh. Sorodnik, kateri je svoje dni bival v Rožnovi in se je ondi zdravil, me je opozoril na Vaš čaj in na celitičke, in jaz sem skril poskusiti tudi ta sredstvo. In gledi čuda! Kolik učinek v treh tednih! Moja sopoga, bolj nalikujoca ogrodinom, negoli živemu človeku, katera je bila tako rekoč dosle prikleneta na posteljo in naslonjač, hodi zdaj prav lehko okolo po sobi, použiva jedi v slast, spí vse noči trdno, in kakor jo ostavlja mrzlica in neprijetno znojenje, tako okreva tudi telesno, ter vsa obitelj naša pričakuje, da skoraj popolnem ozdravi. Zato raje nekaj v tem času vse kemeru, injočemu mobebiti podobno bolezni, da takoj upotrebijo ta sredstva in pomorejo mu izvestno. Izvolite mi dakle s poštним povzetjem poslati še 2 zavitka čaja in z skupaj celitičkih celitičkov.

Z vsem spoštovanjem se beležim

**Anton Črnak,** 4 fotograf v Gradiči (Štajerska), Gendorf, Heinrichova ulica 9.

Od tega po zdravniški razložbi in predpisih pripravljeni čaj, vejaj za 1 1/2 dnevno rabo pripravljeni paket z nakazom o rabi 1 gld. av. v. Jedna originalna šatija Rožnovskih maho-rastlinskih celitičkov 50 kr. Za kolek in zavijanje pa 10 kr. posebe.

**Radgostski univerzalni čaj** in **Rožnovski maho-rastlinski celitički** dobivajo se vedno v lekarni **J. Seichertu** v Rožnovi na Moravskem in razpošiljajo se naročila na vse strani proti poštним povzetjem.

Da je pa n. občinstvu bolj priročno, imajo tudi zaloge sledeči lekarji: W. Mayr v Ljubljani,

W. König